MULTIMODALE FOREIGNER TALK

Hoe moedertaalsprekers hun handgebaren aanpassen in gesprekken met vreemdetaalsprekers.

Sophie Fafchamps, MA2-studente
Bert Oben en Julien Perrez, promotoren

1. THEORETISCHE ACHTERGROND

- Foreigner talk verwijst naar het taalgebruik van MT-sprekers wanneer ze tegen een anderstalige spreken (Ferguson 1971; Lattey 1981; James 1986; Roche 1998, Dashti 2013)

- Bestuderen op verschillende niveaus (zie Roche 1998; Wooldridge 2001):
  - Fonologisch niveau: langere pauzes tussen zinnen en woorden, langzamer uitspreken, geen samengetrokken vormen, hogere toon dan gewoon (// motherese; Cook-Gumperz & Kyratzis 2001)
  - Morfologie en syntaxis: eenvoudige constructies, canonische woordvolgorde, duidelijke grammaticale relaties, hoog gebruik van JA/NEE vragen
  - Semantisch niveau: duidelijke relatie tussen onderwerpen, soms gebruik van vreemde woorden/klanken
  - Interactioneel niveau: Plotse thema-verandering makkelijker aanvaard door MT-sprekers, gebruik van gebaren.

2. VRAAGSTELLING

- Gebruik van gebaren al geobserveerd in Roche (1998).
- Toch is deze dimensie niet in detail bestudeerd

Doelstelling: het gebruik van handgebaren van MT-sprekers bestuderen om na te gaan in welke mate ze aangepast worden in gesprekken met vreemdetaalsprekers.

3. ONDERZOEKSVRAGEN & HYPOTHESES

- OV1: Produceren MT-sprekers meer gebaren in gesprekken met anderstaligen?
- OV2: Produceren MT-sprekers grotere gebaren in gesprekken met anderstaligen?
- OV3: Gebruiken MT-sprekers liever een type gebaren over het andere in gesprekken met anderstaligen?

- H1: MT-sprekers gebruiken meer gebaren wanneer ze met een anderstalige dan wanneer ze met een andere MT-spreker communiceren.
- H2: MT-sprekers produceren grotere gebaren tegen anderstaligen om hun boodschap duidelijker te maken
- H3: MT-sprekers gebruiken liever deiktische, iconische en metaforische gebaren omdat ze de inhoud van de uiting duidelijker maken.

4. METHODE – PROEFPERSONEN

48 Nederlandstalige en Franstalige deelnemers

24

14 Controlegroep NL (KU Leuven, Campus Antwerpen)

10 Controlegroep FR (ULiège)

=

24 Experimentele groep (KU Leuven, Campus Leuven)

4. METHODE – EXPERIMENT

- Beschrijvingstaak waarbij twee proefpersonen tegelijkertijd aan het experiment deelnamen.
- Afwisselend de rol van BESCHRIJVER en de rol van BEOORDERLAAR
  - Beschrijver moet een prentje beschrijven aan de beoordelaar
  - Beoordelaar moet daarna het correcte prentje terugvinden tussen twee vergelijkbare, maar toch verschillende afbeeldingen

4. METHODE – EXPERIMENT

4. METHODE – EXPERIMENT

- Beschrijvingstaak waarbij twee proefpersonen tegelijkertijd aan het experiment deelnamen.
- Afwisselend de rol van BESCHRIJVER en de rol van BEOORDERLAAR
  - Beschrijver moet een prentje beschrijven aan de beoordelaar
  - Beoordelaar moet daarna het correcte prentje terugvinden tussen twee vergelijkbare, maar toch verschillende afbeeldingen
- In totaal werden 4 afbeeldingen beschreven per gesprek

  → 8u14 aan video-opnames

4. METHODE - ANALYSE

- In de annotatiesoftware ELAN (versie 5.1)
- Handgebaren geanalyseerd in termen van hun type, hun grootte en hun positie
  - Type gebaren: taxonomie van McNeill (1992)
    - Deiktische, iconische, metaforische, beats- en Butterworth-gebaren
    - + pragmatische gebaren (cf. Kendon 1995; Bavelas et al. 1992; Payrató & Teßendorf 2014)

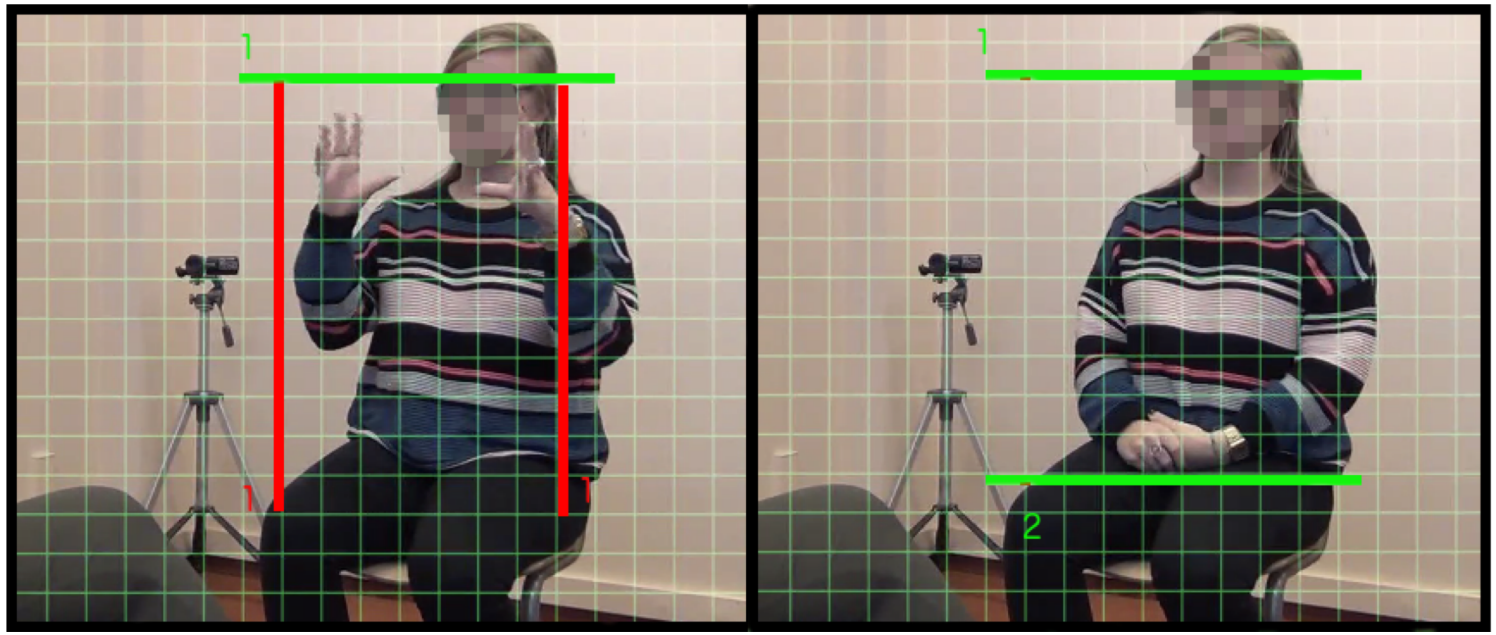
4. METHODE - ANALYSE

- Grootte van de gebaren
  - Raster als overlay op de videobeelden om de meting te objectiveren

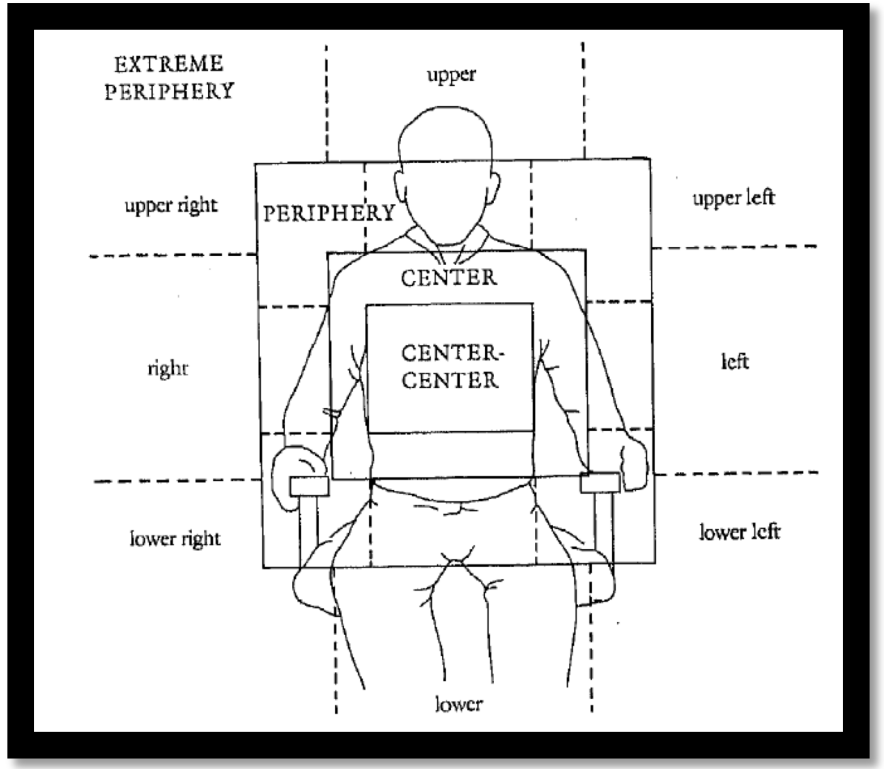
4. METHODE – ANALYSE

- Grootte van de gebaren
  - Raster als overlay op de videobeelden om de meting te objectiveren
  - Twee metingen: een horizontale en een verticale meting

4. METHODE – ANALYSE

- Positie van de gebaren
  - = andere indicator van de grootte van de gebaren
  - = manier waarop MT-sprekers de ruimte gebruiken om hun boodschap door te geven
  - Schema van McNeill (1992: 89)

5. RESULTATEN

- 46 video-opnames werden bestudeerd (23 voor de controlegroep – 23 voor de testgroep)

- In totaal hebben we **1987 handgebaren** geanalyseerd in termen van hun aantal, hun type, hun grootte en hun positie

5. RESULTATEN – AANTAL GEBAREN

Aantal gebaren gedeeld door duur van de speech

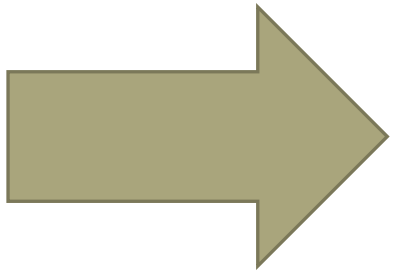
Groep	Aantal gebaren (gemiddelde)	Relatieve gemiddelden	Aantal gebaren (absolute waarde)
Antwerpen & Luik (controle)	33.26	0.27049826	765
Leuven (test)	53.13	0.29108043	1222
Algemeen totaal	43.20	0.28078935	1987

F(1,44) = 14.33, p < .0001

F(1,44) = 0,3557 ; p > .01

5. RESULTATEN – AANTAL GEBAREN

- Gemiddeld hebben MT-sprekers meer gebaren geproduceerd in de testgroep dan in de controlegroep
- Echter valt dit grotere aantal gebaren te verklaren doordat ze LANGER aan het woord waren in de testgroep dan in de controlegroep
- MT-sprekers produceren NIET meer gebaren per minuut tegen anderstaligen dan tegen MT-sprekers
- → Deze resultaten gaan in tegen Adams (1998)

OV1: MT-sprekers produceren niet meer gebaren in gesprekken met anderstaligen maar ze spreken langer, wat een teken van Foreigner Talk is

5. RESULTATEN – TYPE GEBAREN

Type gebaren	Controlegr.	Testgr.	Totaal
Beats	57 (56.86)	91 (91.14)	148
Butterworth	4 (1.92)	1 (3.08)	5
Deiktisch	237 (246.25)	404 (394.75)	641
Deiktisch-L	0 (10.76)	28 (17.24)	28
Iconisch	258 (255.09)	406 (408.91)	664
Metaforisch	110 (82.21)	104 (131.79)	214
Pragmatisch	57 (69.92)	125 (112.08)	182
Totaal	723	1159	1882

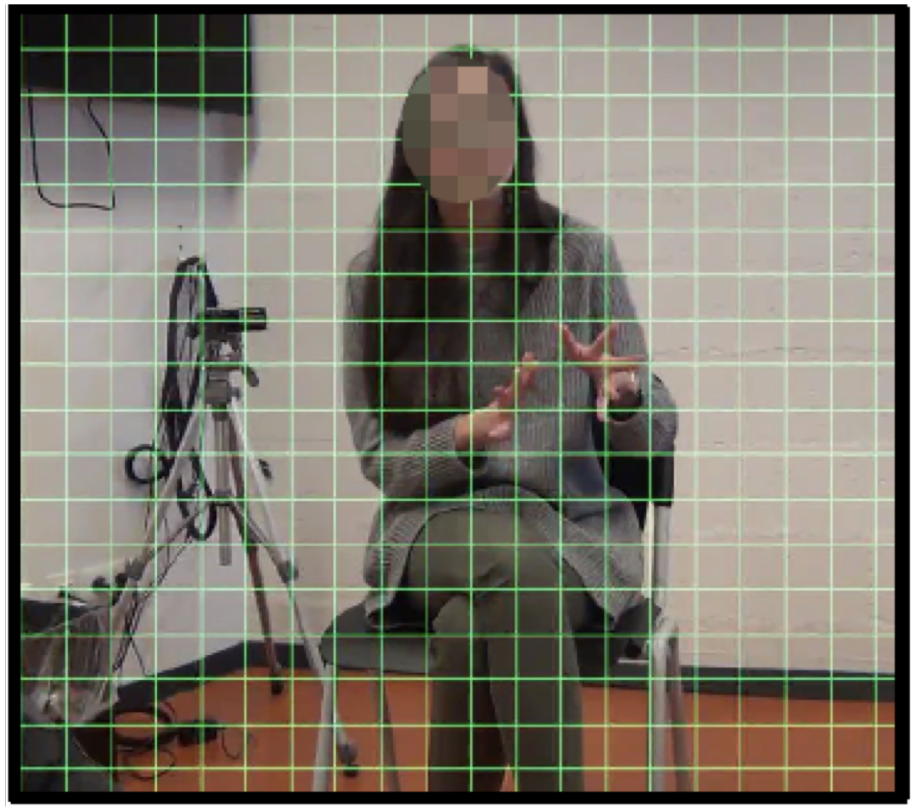
5. RESULTATEN – TYPE GEBAREN

Eerste observatie:

- Pragmatische gebaren worden vaker gebruikt in de testgroep dan in de controlegroep
- Uit de chi-kwadraattoets blijkt deze variatie significant ($p < .0001$)
- Zulke pragmatische gebaren komen voor in momenten van onzekerheid

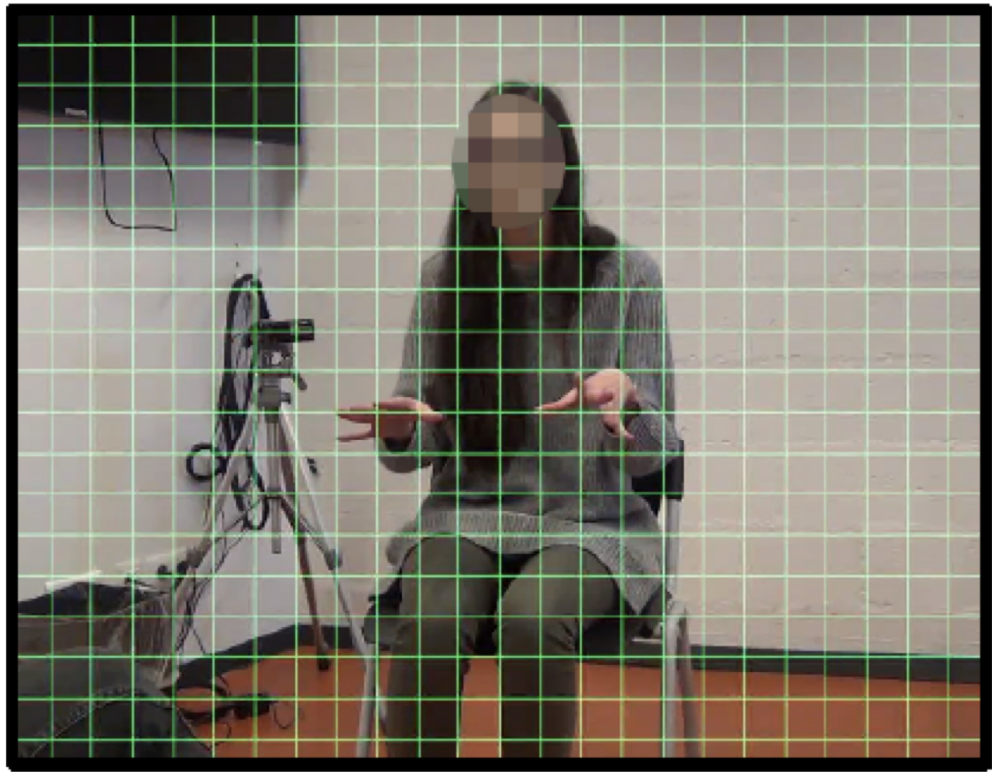
5. RESULTATEN – TYPE GEBAREN

MT-sprekers voelen zich niet zeker ten opzichte van het gebruikte woord

5. RESULTATEN – TYPE GEBAREN

MT-sprekers willen laten weten aan hun anderstalige gesprekspartner dat het gebruikte woord niet het correcte is

5. RESULTATEN – TYPE GEBAREN

Eerste observatie:

- Pragmatische gebaren worden vaker gebruikt in de testgroep dan in de controlegroep
- Uit de chi-kwadraattoets blijkt deze variatie significant ($p < .0001$)
- Zulke pragmatische gebaren komen voor in momenten van onzekerheid
- Pragmatische gebaren worden ook gebruikt om de structuur van de uiting duidelijker te maken

5. RESULTATEN – TYPE GEBAREN

MT-sprekers gebruiken pragmatische gebaren om hun uiting te structureren

5. RESULTATEN – TYPE GEBAREN

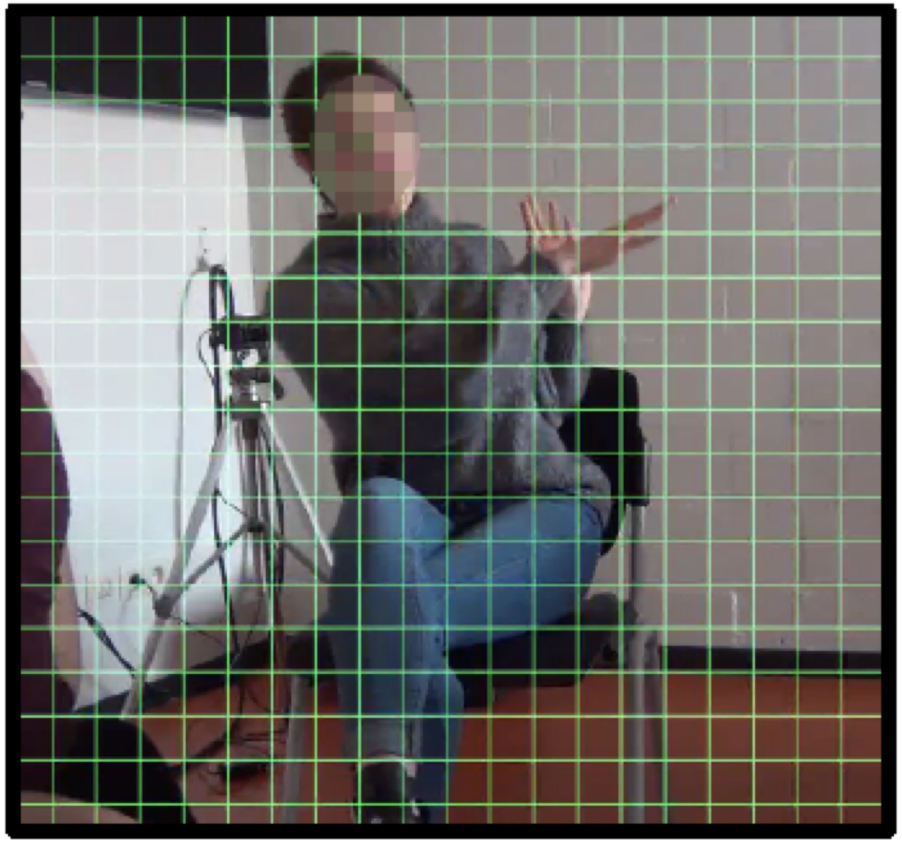
Type gebaren	Controlegr.	Testgr.	Totaal
Beats	57 (56.86)	91 (91.14)	148
Butterworth	4 (1.92)	1 (3.08)	5
Deiktisch	237 (246.25)	404 (394.75)	641
Deiktisch-L	0 (10.76)	28 (17.24)	28
Iconisch	258 (255.09)	406 (408.91)	664
Metaforisch	110 (82.21)	104 (131.79)	214
Pragmatisch	57 (69.92)	125 (112.08)	182
Totaal	723	1159	1882

5. RESULTATEN – TYPE GEBAREN

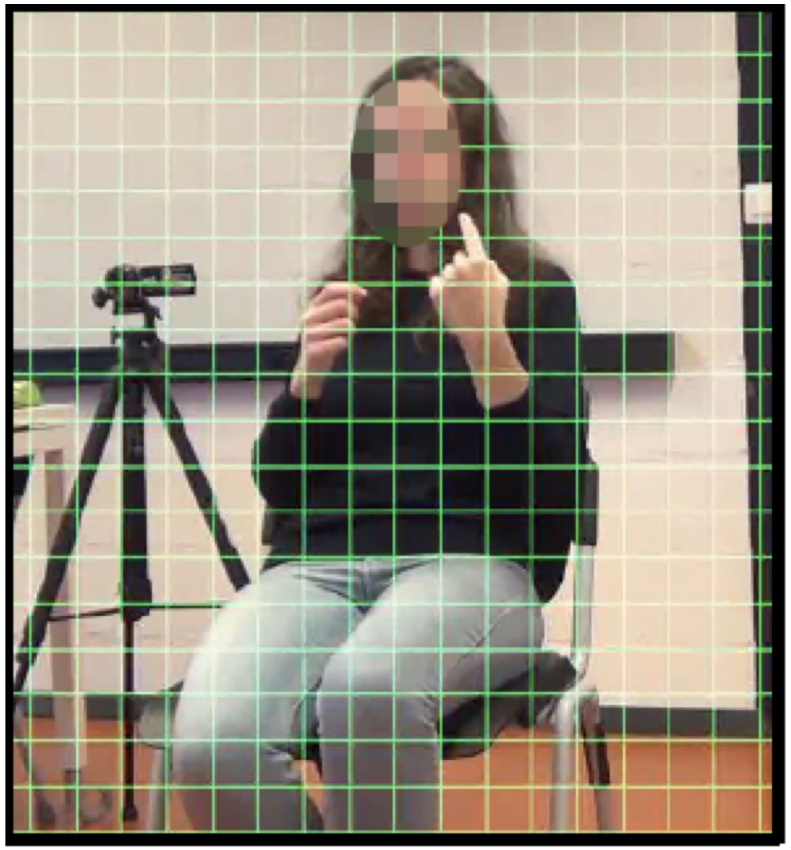
Tweede observatie:

- Deiktisch-L-gebaren komen enkel in de testgroep voor
- Deiktisch-L-gebaren = luisteraar-georiënteerde gebaren (e.g. Zijn rechter- en linkerkant omkeren opdat ze overeenkomen met de rechter- en linkerkant van de luisteraar)

5. RESULTATEN – TYPE GEBAREN

5. RESULTATEN – TYPE GEBAREN

5. RESULTATEN – TYPE GEBAREN

OV2:

- MT-sprekers gebruiken vaker pragmatische gebaren in gesprekken met anderstaligen dan in gesprekken met een andere MT-spreker

- MT-sprekers gebruiken een ander type gebaren enkel in de testgroep

- Ze passen hun handgebaren aan in gesprekken met anderstaligen wat het type gebaren betreft

5. RESULTATEN – GROOTTE VAN DE GEBAREN

Groep	Gemiddelde horizontale meting	Gemiddelde verticale meting
Antwerpen & Luik (controle)	5.94204	5.84109
Leuven (test)	6.61774	6.71352
Algemeen totaal	6.27989	6.27730

$F(1,44) = 4.548, p < .05$

$F(1, 44) = 4.789, p < .05$

5. RESULTATEN – GROOTTE VAN DE GEBAREN

OV3:

- MT-sprekers maken grotere gebaren tegen anderstaligen dan tegen andere MT-sprekers

- Deze variatie doet zich voor zowel op de horizontale als op de verticale dimensie

5. RESULTATEN – POSITIE VAN DE GEBAREN

Groep	Center-center	Center	Periferie	Extreme periferie	Totaal
Controlegr.	7 (3.49) [3.54]	332 (289.02) [8.83]	384 (418.87) [2.90]	26 (44.56) [7.73]	749
Testgr.	2 (5.51) [2.24]	396 (445.91) [5.59]	697 (662.13) [1.84]	89 (70.44) [4.89]	1184
Totaal	9	728	1081	115	1933

5. RESULTATEN – POSITIE VAN DE GEBAREN

Voorbeeld regio ‘center’ in de controlegroep

5. RESULTATEN – POSITIE VAN DE GEBAREN

Voorbeeld regio ‘extreme periferie’ in de testgroep

5. RESULTATEN – POSITIE VAN DE GEBAREN

OV3:

- MT-sprekers maken vaker gebaren in de extreme periferie wanneer ze met een anderstalige spreken dan wanneer ze met een andere MT-spreker communiceren
- → ze gebruiken de ruimte op een verschillende manier afhankelijk van het type gesprekspartner (m.n. iemand die dezelfde of een andere moedertaal heeft) met wie ze communiceren

6. SLOTWOORD

- Foreigner Talk manifesteert zich niet enkel verbaal maar ook op het multimodale niveau van de communicatie (m.n. handgebaren).
- Dat aangepaste gebruik van handgebaren merken we op drie verschillende niveaus:
    1. Type (e.g. Deiktisch-L-gebaren + pragmatische gebaren)
    2. Grootte (op beide dimensies)
    3. Positie in de ruimte
- Waarom? Om de communicatie met een anderstalige te verbeteren. MT-sprekers zijn op de hoogte van de lagere taalvaardigheden van de VT-sprekers

6. SLOTWOORD

- Waarom? Om de communicatie met een anderstalige te verbeteren. MT-sprekers zijn op de hoogte van de lagere taalvaardigheden van de VT-sprekers
  - Deiktisch-L-gebaren zijn luisteraar-georiënteerd (Galati & Brennan 2014)
  - Pragmatische gebaren dragen communicatieve functies (± vragen voor verduidelijking; Roche 1998)
  - Grotere gebaren laten toe de inhoud van de uiting duidelijker te maken
  - Gebaren geproduceerd in de extreme periferie zijn meer zichtbaar en duidelijker voor de anderstalige gesprekspartner
  - → meer inspanningen geleverd door MT-sprekers in FT-gesprekken

6. SLOTWOORD

- MT-sprekers spreken langer tegen een anderstalige dan tegen een MT-spreker
  - < meer inspanningen leveren om de boodschap door te geven
  - < langzamer spreken tegen een anderstalige (Roche 1998)

- De duur van het gesprek kan een teken van Foreigner Talk zijn

BELGISCHE KRING VOOR LINGUÏSTIEK
CERCLE BELGE DE LINGUISTIQUE
CBKL

BEDANKT VOOR UW AANDACHT!

LIÈGE université

Sophie Fafchamps
Bert Oben
Julien Perrez

REFERENTIES

Ferguson, C.A. en C.E. DeBose, 'Simplified Registers, Broken Language, and Pidginization', in: A. Valdman (red.), *Pidgin and Creole Linguistics*. Bloomington: Indiana University Press, 1977, pp. 99-125.

Lattey, E., 'Foreigner Talk in the U.S. and Germany: Contrast and Comparison', in: *ERIC Documents ED 221064*, 1981.

James, C., 'Welsh Foreigner Talk: Breaking New Ground', in: *Journal of Multilingual and Multicultural Development 7*, nr. 1 (1986), pp. 41-54.

Dashti, A. A., 'Interacting with domestic workers in Kuwait: grammatical features of foreigner talk. A case study', in: *International Journal of the Sociology of Language* 224 (2013), pp. 63-84.

Roche, J., 'Variation in Xenolects (Foreigner Talk)', in: *Sociolinguistica* 12 (1998), pp. 117-39.

Cook-Gumperz, J. en A. Kyratzis, 'Child discourse', in: D. Schiffrin, D. Tannen en H. E. Hamilton (red.), *The handbook of discourse analysis*. Malden, Oxford: Blackwell Publishing, 2001, pp. 590–611.

Wooldridge, B., 'Foreigner talk: an important element in cross-cultural management education and training', in: *International Review of Administrative Sciences* 67, nr.4 (2001), pp. 621-34.

REFERENTIES

McNeill, David, *Hand and Mind. What the hands reveal about thought*. Chicago: University of Chicago Press, 1992.

Bavelas, Janet Beavin en anderen, 'Interactive gestures', in: *Discourse processes* 15, nr. 4 (1992), pp. 469-89.

Kendon, Adam, 'Gestures as illocutionary and discourse structure markers in Southern Italian conversation', in: *Journal of pragmatics* 23, nr. 3 (1995), pp. 247-79.

Payrató, Lluis en Sedinha Teßendorf, 'Pragmatic gestures', in: Müller, Cienki, Fricke, Ladewig, McNeill, Bressem (red.), *Body-Language-Communication*. Berlijn: De Gruyter Mouton, 2014, pp. 1531-9.

Adams, T. W., *Gesture in Foreigner Talk*. Ongepubliceerde dissertatie. Universiteit van Pennsylvania, 1998.

Galati, A. en S.E. Brennan, 'Speakers adapt gestures to addressees' knowledge: implications for models of co-speech gesture', in: *Language, Cognition and Neuroscience* 29, nr. 4 (2014), pp. 435-51.